

ARHEOLOŠKI MUZEJ SPLIT

Zrinsko-Frankopanska 25, 21000 Split, tel. 021/318-762, 318-721, faks 021/318-714

URL: <http://www.mdc.hr/split-arheoloski>, e-mail: arheoloski-muzej-st@st.tel.hr

Tip muzeja: specijalizirani muzej
Vrsta muzeja: arheološki
Djelokrug: županijski i međuzupanijski
Godina osnutka: 1820.
Osnivač: republika
Sastavljen od: Zbirka antičke Narone (Vid kod Metkovića), Arheološka zbirka "Issa" (Vis), Memorijalna soba don Frane Bulića (Solin)
Ravnatelj: dr. Emilio Marin
Broj stručnih djelatnika: 23

Stručni djelatnici:
Hanja Anić (*dipl. knjižničarka*), Slobodanka Antičić (*dokumentarist*), Maja Bonačić Mandinić (*viša kustosica*), mr. Zrinka Buljević (*viša kustosica*), Boris Čargo (*kustos*), Mario Čorić, Ivo Donelli (*restaurator savjetnik*), Arsen Duplančić (*viši knjižničar*), Ante Ivančić (*informatičar*), mr. Sanja Ivčević (*viša kustosica*), dr. Branko Kirigin (*muzejski savjetnik*), Damir Kliškić (*kustos*), Jagoda Mardesić (*viša kustosica*), dr. Emilio Marin (*muzejski savjetnik*), Branko Pender (*viši restaurator*), Ante Piteša (*viši kustos*), Zoran Podrug (*preparator*), Ika Prpa Stojanac (*viša preparatorica*), Tonči Seser (*fotograf*), Miroslava Topić (*kustosica*), Ema Višić Ljubić (*kustosica*), Borko Vješnica (*restaurator*), Ivanka Vukšić (*restauratorica*)

1. Skupljanje građe

1.1. Kupnja

- Sredstvima Ministarstva kulture otkupljena je zbirka Bakota (novac i predmeti iz raznih razdoblja).
- Otkupljena je 1 kamena sjekira s prostora Vrlike, vjerojatno iz eneolitskog razdoblja.

2. Zaštita

2.1. Preventivna zaštita / 2.2. Konzervacija

- Preparatorska radionica nastavila je raditi na konzervaciji i čišćenju raznih spomenika, ukupno 436 predmeta.
- Konzervirana su 2 kipa iz Narone, kao i *rostra* iz Narone. Uzeto je 10 mramornih uzoraka skulptura za analizu.
- Započeti su radovi na konzervaciji amfora s Vele Svitnje.

2.3. Restauracija

U sklopu priprema za izložbu *Umjetnine Arheološkog muzeja Split* restaurirano je 10-ak slika.

3. Dokumentacija

3.1. Inventarna knjiga

- Za stalni postav Palagruže u Komiži inventirano je 156 izložaka.
- Inventirana su 52 staklena predmeta iz Erešovih, Šiljegovih i Popovih bara u Naroni, kao i 39 izložaka iz zbirke u Vidu.
- Inventirana su 24 metalna predmeta iz arheološke zbirke u Vidu.
- Inventiran je po 1 izložak iz Salone i Andetrija.

3.2. Katalog muzejskih predmeta

Katalogizirano je 48 predmeta iz zbirke u Vidu te 20 predmeta iz Narone u Arheološkome muzeju u Splitu.

3.3. Fototeka

- Obavljena su sva snimanja za potrebe Muzeja: protokolarna snimanja, proces konzervacija skulptura iz Narone itd.

- Razvijena su 203 filma u boji (ukupno 4.566 fotografija u boji).
- Izrađeno je 1.013 crno-bijelih fotografija.
- Razvijena su 34 crno-bijela filma.
- Upisana su 504 negativa.

3.7. Planoteka i fond dokumentacijskih crteža

Za publiciranje su izrađena 304 crteža, za signiranje 74.

3.9. Računalna obrada građe

U program NUMIZ uvršteni su podaci za 708 komada novca.

4. Knjižnica

4.2. Stručna obrada knjižničkog fonda

- Obrađen je 701 svezak knjiga
- Tekuća obrada novih knjiga i članaka za hemeroteku
- Slanje knjiga u razmjenu
- Pregled i obrada Miscelaneae
- Popisivanje knjiga iz područja povijesti umjetnosti u razmjeni s Galerijom umjetnina u Splitu
- Prepisivanje starog kataloga razmjene publikacija u računalnu kartoteku
- Obrada knjiga iz obitelji Martinis-Marchi
- Obrada knjiga iz ormara don Frane Bulića
- Izrada baze podataka za monografske publikacije (Libri) i periodiku (Peri), te poslovi izrade predmetnice (Educth) za obradu knjižne građe i baze podataka za izradu bibliografija

4.5. Ostalo

- Osim muzejskih djelatnika, i drugi su se stručnjaci koristili arhivskom građom (arhivom i protokolima Muzeja, prijepisima biskupskih vizitacija Splita, protokolima kliškog suda, zbirkom pergamena, rukopisima A. Matijaševića Caramanea, J. Buffalisa i M. L. Ruića, L. Jelića, glagolskim rukopisima, građom za Illyricum sacrum).
- Čitača je bilo 379, a koristili su 1.017 svezaka.
- Instalirano je novo računalo za knjižnicu, kao i poseban program za obradu i pretraživanje knjiga MICRO CDS/ISIS – ver. 3.08 (ARMUS – ISIS v. 2001).

6. Stručni rad

SOLIN - SALONA

- *Marusinac*

Dovršena je arhitektonska dokumentacija ostataka arhitekture i grobnica koji su otkriveni krajem 2000. g.

- *Ostali radovi u Solinu*

Zaštitni arheološki radovi na trasi kolektora za prikupljanje, pročišćivanje i odvođenje fekalnih voda. Zaštitna arheološka istraživanja vodio je Arheološki muzej u Splitu (J. Mardešić, viša kustosica lokaliteta).

Popločenje antičke ceste, otkriveno tijekom posljednjih radova, široko je 14 metara, a pruža se u smjeru sjever - jug. Cesta je građena od 3, a mjestimično i od 4 reda velikih kamenih ploča dosta neujednačenih dimenzija. Donji red blokova bio je najveći i postavljen je izravno na sadru i sloj riječnog pijeska, a najveći od tih blokova postavljeni su da bi se premostile veće prirodne šupljine u sadri, u kojima je prilikom radova otkrivena voda. Na gornjem redu ploča otkriveni su tragovi baze nekog spomenika, kao i ograde iza njega koji su pratili smjer ceste. Vjerojatno je riječ o dijelu ceste s proširenjem na kojemu je stajao neki javni spomenik. Ploče su podignute kako bi bila postavljena kolektorska cijev, da bi kasnije bile vraćene. Prilikom podizanja između gornjega i drugog sloja ploča pronađeno je nekoliko komada brončanog novca iz 6. st. S južne strane antičke ceste otkriven je ugao zgrade koja prati smjer ulice.

Pedesetak metara sjevernije pronađen je i drugi potez "velikih balvana modraca". Taj je potez je građen od dva reda vapnenačkih blokova neujednačene širine i dužine, ali ujednačene debljine položenih na vrlo plitak temelj od lomljenica. Sa sjeverne strane te je konstrukcija proširena velikim kamenim pločama koje su bile položene na sloj izrazito pjeskovite zemlje bez ikakva temeljenja. Za taj potez M. Abramić je pretpostavio da je riječ o obali rijeke. Uzevši u obzir nalaze dr. F. Oreba i T. Rismondo, ne bi trebalo odbaciti mogućnost da je proširenje bilo javni popločani prostor na kojemu je možda bila podignuta, sudeći po dimenzijama baza stupova, neka veća zgrada. Nisu pronađeni sitni nalazi po kojima bi se mogla datirati ta konstrukcija.

Dalje prema sjeveru, na mjestu gdje je dr. F. Oreb 1968. g. ispod istočnog nogostupa pronašao ostatke hipokausta, pronađeni su ostaci arhitekture. Otkriven je dio pravokutne cisterne iz koje je vodio kanal prema istoku. Kanal je bio popločen i pokriven manjim kamenim pločama. Drugi, veći kanal koji se također pružao u smjeru istok - zapad, nalazi se oko 30 cm južnije. Dno su mu činile tegule, a bio je pokriven velikim kamenim pločama. Iznad ta dva kanala bili su nabačeni ulomci mramornog sarkofaga, a sjevernije od njih, ispod vodoravno položenih vapnenačkih ploča pronađeni su ostaci vrata koja su pripadala prvoj fazi te građevine. U istočnom proširenju iskopa pronađen je suhozid koji je bio gotovo potpuno izgrađen od mramornih ulomaka i valjkastog kamena urna u sekundarnoj upotrebi u sklopu kanala za vodu. Cisterna koja je pronađena u zapadnom proširenju iskopa bila je potpuno ispunjena šutom, među kojom je pronađen ulomak starokršćanskog reljefa s prikazom ovce koji potječe iz 6. st. S obzirom na to da se *basilicae orientalis* nalazi oko 50-60 m istočnije od tog mjesta može se pretpostaviti da taj reljef potječe od nje. Obrada ulomaka mramora je u tijeku, a za sada se čini da je riječ o ulomcima jednoga ili dva mramorna sarkofaga s poklopcem na kojemu su bile skulpture pokojnika. Bez daljnega istraživanja na prostoru istočno od tog nalaza nemoguće je reći jesu li ostaci te, više puta pregrađivane arhitekture povezani s termama koje se nalaze ispod *basilicae orientalis* ili su pripadali nekom zasebnom objektu. Kanali i ostaci hipokausta pronađeni su na više mjesta u istočnom dijelu grada, unutar luksuznijih stambenih kuća.

Oko 30 metara sjevernije pronađeni su ostaci još jednog objekta koji je pregrađivan nekoliko puta. U jednoj od faza izgradnje sjevernom zidu objekta dodana je apsida s tjemnom u smjeru sjeveroistoka. Prilikom istraživanja te građevine uočili smo, kao i na potezu velikih blokova nešto južnije, nedostatak sitnih nalaza (keramike, stakla, metala), a zemlja je bila izrazito mekana i rastresita. Čini se da je taj objekt već bio istraživan, a da o tome nije ostavljena dokumentacija. Vjerojatno je to bilo pri probijanju ulice krajem 1940. g. Analiza arhitekture ne daje dovoljno dokaza za pretpostavku da je riječ o sakralnom objektu.

I na najsjevernijem dijelu iskopa (Bilankuša) pronađeni su ostaci arhitekture. To su tri paralelna zida položena u smjeru istok - zapad koji su bili vrlo slabo sačuvani – samo u razini temelja. Slabo sačuvani bili su i ostaci naboja od manjih lomljenaca povezanih zemljom s malo žbuke. Naboj se pružao u smjeru sjever - jug. Vjerojatno je riječ o supstrukciji neke ceste.

Ta interpretacija nalaza na tom zaštitnom arheološkom istraživanju, koju je iznijela voditeljica radova J. Mardešić, primjer je kako i taj tip arheoloških radova, osim same zaštite spomenika, može pružiti i dobre osnove za znanstveno istraživanje antičkoga grada, u ovom primjeru istočne Salone. Radovi na terenu započeli su 30. travnja, trajali su do kraja godine, a u cijelosti su završeni 18. siječnja 2002. g. Svi arhitektonski nalazi dokumentirani su u mjerilu 1:50.

- *Vranjic*

Na lokalitetu Dušice, u neposrednoj blizini antičke nekropole Crkvine, kustos Damir Kliškić nastavio je i dovršio zaštitna arheološka istraživanja, na mjestu za koju je potvrđena pretpostavka o kasnoantičkoj vili rustiki. Radovi su trajali od 10. travnja do 4. svibnja.

- *VID KOD METKOVIĆA – NARONA*

Rad na obradi spomenika iz Narone (poglavito s lokaliteta Augusteum – forum – Gornje njive, te s lokaliteta starokršćanske bazilike Bare) nastavljen je u Arheološkome muzeju prema predviđenom programu (skulpture, keramika, natpisi).

Uzeti su novi mramorni uzorci skulptura iz Augusteuma, te predani na analizu u Barcelonu u studenom 2001. Suradnice na projektu skulptura Isabel Roda i Marija Kolega sudjelovale su u nastavku proučavanja skulptura iz Augusteuma u splitskom Muzeju, krajem studenoga. Sklopljen je sporazum s Amandom Clardige, Royal Holloway University of London, glede rada na proučavanju tehnike skulptura iz Augusteuma. Sličan je sporazum sklopljen i s Odsjekom za arheologiju pri HAZU o proučavanju antropoloških ostataka iz grobova na lokaciji Augusteuma, foruma i Gornjih njiva.

Na temelju ugovora o korištenju sredstava Ministarstva kulture, tijekom 2001. obavljani su svi poslovi predviđeni za prvu fazu restauratorsko-konzervatorskih radova na lokalitetu Pleččaševе štale – Gornje njive, prema projektu muzejskog restauratora Borka Vješnice, te je Ministarstvu dostavljeno detaljno izvješće. Obavljene su opsežne konsolidacije zidova hrama, konzervacija štukatura zapadnog zida hrama, konzervacija zidova i žbuke zidanog postamenta za kipove unutar hrama. Kameno popločenje u predvorju hrama i na dijelu foruma ispred hrama konsolidirano je. Građevina s apsidosom sa sjeverne strane hrama također je konsolidirana.

Opsežan posao bila je cjelovita obnova arheološke zbirke u prizemlju osnovne škole u Vidu uoči turističke sezone, a u povodu arheološkog skupa Hrvatskoga arheološkog društva. Svi su izložbeni eksponati konzervirani i obnovljene su legende.

Muzej je tijekom godine vodio pregovore s Poglavarstvom grada Opuzena glede dvaju naronitanskih kipova u vlasništvu Opuzena. Rezultat je bio Sporazum o suradnji na valorizaciji antičkih kipova iz Narone u vlasništvu Grada Metkovića koji je sklopljen 8. listopada, koji su svečano potpisali gradonačelnik Oliver Prović i ravnatelj Muzeja. Na temelju tog sporazuma, Muzej je 29. listopada vratio

konzervirani torzo imperatora u Opuzen te preuzeo kip Herkulanke – carice Livije, za razdoblje od tri godine.

VIS – ISSA

• Istraživanje i uređenje termalnog kompleksa

Istraživanja započeta prethodne godine nastavljena su i znatno proširena. Arheološki radovi obavljali su se na zapadnom dijelu termalnog kompleksa koji je danas potpuno pod zemljom. Taj dio termi u pojedinim je dijelovima bio sačuvan u visini do tri metra, ali sredinom 40-ih godina 20. st. ti su zidovi porušeni, cijeli je teren nasut i poravnat, te su na tome mjestu napravljene radionice za popravak borbenih vozila i sl.

Istraživanjima u 2001. nađeni su ostatci tih porušeni zidova koji su u velikim komadima padali na keramičko popločenje termi. Istraživanjima je bio obuhvaćen zapadni i južni zid ovog kompleksa, te dio sjevernog dijela i nekoliko metara unutar tih zidova.

Južni je zid zidan u pravilnim redovima od četvrtastog kamenja. Sačuvan je u dva reda, a u jugozapadnom dijelu nema sačuvano lice već samo ispunu.

Istočni je zid mnogo bolje sačuvan od južnoga. Očuvan je u visini od 0,6 m. Raščlanjen je dvjema polukružnim i između njih jednom četvrtastom nišom. Cijeli prostor unutar tog zida popločen je tegulama na kojima su ponegdje sačuvani stupići – *pillae*, dijelovi hipokausta, sustava za zagrijavanje prostorija.

Uspoređujući te arhitektonske ostatke zapadnog dijela termi s onima poznatim otprije, na istočnom dijelu, uočena je velika podudarnost. Već je sada jasno da će buduća istraživanja zapadnog dijela pokazati vrlo sličan raspored prostorija s onima na istočnom dijelu. Na zidovima je mjestimice sačuvana žbuka debljine 4-5 cm.

Istraživanja započeta na sjevernom dijelu pokazuju dva manja bazena (?). Teško je na osnovi tako malog opsega iskopavanja na tom dijelu točno odrediti pronađene arhitektonske ostatke. Možemo samo reći da su na tome mjestu zidovi sačuvani u visini od 1,60 m, što je velika očuvanost s obzirom na to da je lokalitet praktično u samom gradu i da je godinama služio kao izvor obrađenog kamena lokalnom stanovništvu. Na tom mjestu tijekom budućih istraživanja možemo očekivati nastavak tzv. helenističke ulice, sjeverni završetak termalnog kompleksa, a mještani spominju i nalaze grobova pod velikim kamenim pločama.

Od sitnog materijala pretežu keramički, i to ostaci dijelova suspenzura, tubula i amfora. Nađeno je i nekoliko novčića koji su na konzervaciji, te udica i nekoliko ulomaka mramornih oplata kojima su bili obloženi neki zidovi u termama.

U sklopu opisanih istraživanja potpuno je očišćen i tzv. zid s kontraforima, sačuvan u visini većoj od 2 m i u dužini od deset metara. Buduća istraživanja objasniti će njegovu funkciju i moguću vezu s termalnim kompleksom.

• Istraživanje zidina grada

Istraživanja zidina antičke Isse započela su na jugoistočnom dijelu grada. Na tom se mjestu naišlo na dobro očuvane ostatke građevine koja je svojim istočnim zidom naslonjena na zidine. Građevina je iznutra bila ožbukana prilično debelim slojem vodonepropusne žbuke. Sudeći prema debljini i sastavu žbuke to je vjerojatno bila piscina. Zidovi su građeni od lijepo i pravilno klesanog kamenja pravokutnog oblika, povezanoga vapnenom žbukom.

Sitnog materijala ima vrlo malo. Slojevi su poremećeni novijim radovima na tome prostoru (hotel Issa sagradio je nekoliko manjih sportskih terena) te je nemoguće preciznije datirati opisanu građevinu. Za sada je možemo samo okvirno datirati u rano carsko razdoblje. Zidine grada su na tom su mjestu uništene kasnijom rimskom gradnjom, slično kao i na jugozapadnom dijelu.

• Istraživanje grobova na Bandirici

Bandirica je jugoistočni predio grada Visa, koji je većim dijelom urbaniziran novijom gradnjom. Na tom se prostoru nekada protezalo helenističko i kasnije rimsko groblje, a sasvim sigurno i cesta koja je vodila u grad.

Tu je istraženo 15 grobova, s tim da je vlasnik zemljišta nehotično uništio 4-5 grobova. Pokojnici su ukopavani u amfore, pod crjepove, u drvene sanduke i izravno u zemlju. Svi su bez popratnih predmeta, osim jednoga, kojemu je dodana lucerna. Većina grobova je kasnoantička, uz nekoliko ranocarskih.

Ispod grobova, na stijeni, pronađeni su ostaci dvaju fragmentarno sačuvanih zidova, zidanih na suho ili na nekim mjestima vezanih smjesom vrlo sličnoj glini. Zidovi se spajaju pod pravim kutom. Čini se da je njihova namjena bila podzidanje padine terena i pojedinih škrapa u stijeni.

U zemlji između grobova i nad samom živom stijenom pronađeno je mnoštvo materijala, pretežno keramičkoga, jedna fibula datirana u 1. st. pr. Krista – 10. g., udica i nekoliko novčića. Keramički materijal je prilično izmiješan i pojedini se ulomci mogu datirati u razdoblje 2. st. pr. Krista – 2. st. Najzanimljiviji i najvrjedniji su nalazi dvaju ulomaka keramičkih kalupa; jedan za izradu reljefne helenističke keramike, i drugi za izradu lucerni. Ti nalazi pouzdano potvrđuju Issu kao jedno od središta za izradu različitih keramičkih oblika.

Od ostalih ulomaka mogu se spomenuti i prvi keramički ostaci ulišta, te veliki broj ulomaka fine rimske keramike.

• Radovi na postavljanju izložbe amfora s Vele Svitnje

Sve navedene radove vodio je Arheološki muzej Split, a voditelj radova bio je Boris Čargo, kustos arheološkog lokaliteta i zbirke Issa. Pri izvođenju arheoloških radova bili su angažirani i kolege s Filozofskog fakulteta u Zadru te djelatnici Gradskog muzeja Umaga, kao i pomoćni radnici iz Visa.

• SPILJA SV. FILIPA I JAKOVA KOD MARINE

Istraživanja u spilji sv. Filipa i Jakova, smještenoj na jugoistočnom vrhu brda Pliće, sjeverozapadno od Marine trajala su od 12. do 23. studenog 2001., a stručna ekipa bila je sastavljena od tri arheologa, jednog konzervatora i arhitekta dokumentarista, pod vodstvom Ante Piteše, kustosa Arheološkog muzeja Split.

Probna arheološka sonda dimenzija 1x2 m postavljena je sjeverno od kapelice, na prostoru između tri oltara i zdenca s natpisom. Iskopavalo se u otkopnim slojevima od 10 cm, a zemlja je prosijavana izvan spilje. Slojevi unutar sonde nisu poremećeni, i sadrže izuzetno bogati arheološki materijal. U prvom otkopnom sloju pronađeni su ulomci stakla, grublje uporabne keramike, ulomak majolike i jedan novčić kovan u Splitu – spalatin iz 13. st. U dubljim slojevima otkriveno je dosta ulomaka rimske keramike: fina siva keramika tankih stijenki, reljefno ukrašena, ulomci tera sigilate, dna i obodi posuda, dio rimske svjetiljke i tri rimska novčića. Keramika upućuje na ranorimsko razdoblje (1. st. pr. Krista – 1. st.). U četvrtom sloju pronađen je kameni naboj u pepeljastosivoj zemlji. U tom sloju nalazi keramike upućuju na prapovijest, i tu su istraživanja prekinuta. Sonda je dokumentirana, ucrtana u plan spilje i nivelirana. Dno sonde prekriveno je plastičnom folijom i ponovno zatrpano do budućih istraživanja.

Nalazi iz sonde potvrdili su pretpostavke o dugotrajnom kontinuitetu, najvjerojatnije kulturnog mjesta, od prapovijesnih vremena i tijekom cijelog srednjeg vijeka.

Zdenac s natpisom očišćen je te je ustanovljeno da je žbuka na dnu zdenca probijena. Pronađeno je nešto sitnih kostiju i ulomci modrog stakla s apliciranim bijelim nitima.

Istodobno s arheološkim radovima obavljani su i konzervatorsko-zaštitariski poslovi uzimanja otisaka s urezanim grafitima. Spilja je detaljno pregledana i u toj prvoj fazi uzeti su otisci najugroženijih

dijelova (na nekim zanimljivim stijenama ispunjenim grafitima nije se moglo raditi zbog kapanja vode nakon kiša). Pregledom spilje otkrivene su brojne devastacije stalagnita, od kojih bi neki mogli biti i s grafitima, pa bi u sljedećoj fazi trebalo pregledati i te uništene dijelove. Spilja je svojevrsan arhiv pismenosti u kamenu (latinsko, gotičko kurzivno pismo, bosančica, glagoljica) i treba je sačuvati od novih devastacija.

Otisci su uzimani palesit gumom 370 i 385, koja prenosi sve detalje i ne oštećuje podlogu. U prvom dijelu spilje uzeti su otisci natpisa majstora Jacobusa pisanog kićenom goticom. Sa sigurnošću u prvom dijelu spilje uzeti su otisci dviju reljefno uklesanih glava. Jedna od njih ima stilsku obilježja tetrahirske skulpture. U donjem dijelu, gdje spilja koso ponire u zemlju, u istočnom dijelu uzeti su otisci grafita s jednoga sigastog stupa. Na tome mjestu grafiti su bili ugroženi vremenom i djelovanjem ljudi, neki su već jedva vidljivi. Svi dijelovi sigurno su kojima je bilo grafita obilježeni su gumom za skidanje otisaka, tako da je taj dio kompletno dokumentiran. Nakon završenih radova u Muzeju će se u gipsu napraviti odljevi, što će omogućiti nesmetano proučavanje grafita. U sljedećoj fazi istom će metodom biti uzeti otisci svih uočenih grafita, čiji broj je mnogo veći od do sada registriranih.

Cijeli tijek istraživanja snimljen je kamerama, fotoaparatom (u boji i u crno bijeloj tehnici, dijapozitiv filmovima) i crtačkom dokumentacijom.

• ŠUTANJ U DUGOPOLJU

Gradina Šutanj nalazi se na izuzetno strateški vrlo važnom položaju koji s istočne strane čuva ulaz kroz Kliška vrata. Arheološka istraživanja gradinskoga prapovijesnog objekta izvodila su se od 6. studenog do 14. prosinca, uz sudjelovanje studenata arheologije, muzejskog arhitekta i pod vodstvom Damira Kliškića. Dvije sonde dimenzija 4x2 m bile su postavljene ispred sjeverne strane gradinskog bedema odnosno oko 50 metara južno unutar gornjeg prstena bedema. Obje sonde dale su materijal koji se može vezati za razdoblje kasne antike (keramika, staklo). Obavljeno je temeljito čišćenje cjelokupnog prostora obaju prstenova bedema, kao i središnje osi gradine u smjeru sjever - jug i zapad - istok, od vegetacije i drveća. Arheološka istraživanja obavljena su isključivo ručnim iskopom. Izrađena je cjelokupna potrebna dokumentacija. Izvršeno je i zračno snimanje lokaliteta.

Rekognoscirana je gradina u Koruščama, kao i lokaliteti u okolici Trilja.

Međunarodna suradnja

- U sklopu suradnje s Francuskom u području arheologije na lokalitetu Salone, nastavljen je i privodi se kraju opsežan projekt *Zbornika latinskih natpisa starokršćanske Salone*, a započeli su i pripremni radovi za novi arheološki projekt u episkopalnom centru Salone. Također je obnovljena konvencija – dogovor s francuskom ekipom, kojemu se pridružila i Francuska škola u Rimu, ponajprije radi objave četvrte knjige u nizu *Salona*, tj. *Zbornika latinskih natpisa*. Ravnatelj Francuske škole prof. dr. André Vauchez bio je u posjetu Splitu i Zagrebu, gdje je u Francuskom institutu, zajedno s ravnateljem Muzeja i članicom francuske ekipe prof. dr. Nancy Gauthier, te s kustosicom lokaliteta Jagodom Mardešić, predstavio dosadašnja zajednička izdanja *Salona I-III*. (13. ožujka). Prof. dr. Jacques Fontaine predstavio je svezak o Manastirinama *Salona III*, u Parizu, u Académie des Inscriptions et Belles Lettres, 23. studenoga.
- Izaslanstvo francuske Akademije (Académie des Inscriptions et Belles Lettres), predvođeno s dr. Jeanom Leclantom (secrétaire perpétuel), boravilo je u posjetu Arheološkome muzeju, gradu Splitu, arheološkom lokalitetu Naroni i Dubrovniku. Prof. Leclant je u Arheološkom muzeju u Arheološkome muzeju održao predavanje o arheološkim istraživanjima u Egiptu. Profesori J. Leclant i R. Turcan posjetili su i arheološki lokalitet Salonu te su prisustvovali svečanoj sjednici Gradskog vijeća 7. rujna, kada je Arheološkome muzeju Split dodijeljena Nagrada grada Solina. Na tom se skupu prof. Leclant prigodnim riječima obratio nazočnima.
- Ravnatelj Muzeja prisustvovao je svečanoj sjednici "pet akademija" u Parizu 16. listopada, a dan prije toga bio je na protokolarnoj večeri, koju je u povodu njegova boravka u Parizu priredio Jean Leclant. Među ostalim uzvanicima bili su i pomoćnik glavnog ravnatelja UNESCO-a M. Bouchenaki i hrvatska veleposlanica pri UNESCO-u N. Ritz.
- Muzej je 4. listopada posjetio i novi savjetnik za kulturu i znanost pri francuskom veleposlanstvu u Zagrebu Olivier Brochet.
- Tijekom kolovoza Nancy Gauthier, Françoise Prevot i Pascale Chevalier, kao i mladi suradnici Ph. Baudeau i Marjorie Gaultier radili su na pripremi 4. sveska serije *Salona* (korpus starokršćanskih natpisa Salone). M. Gaultier radila je dva tjedna u Muzeju krajem studenog i početkom prosinca.
- Kodirektor projekta suradnje između Arheološkog muzeja u Splitu i Sveučilišta u Barceloni i Macerati E. Marin, zajedno s prof. Gianfrancom Pacijem i suradnicima, kao i Marc Mayer, Isabel Roda i Rosa Gomez, radili su na korpusu latinskih natpisa Narone u Muzeju u Splitu, dok su Isabel Roda i Marija Kolega iz Zadra radile u sklopu programa proučavanja skulptura iz Narone krajem kolovoza i početkom rujna. Prof. Paci je u lipnju, zajedno sa suradnicom S. Antonelli, radio u Muzeju na epigrafičkom programu. Novi, 2. svezak zbirke latinskih natpisa Narone imat će oko 300 kataloških jedinica sa znanstvenim komentarima.
- U sklopu međunarodne kulturne razmjene tri španjolska arheologa boravila su u Splitu (prof. Marc Mayer, Isabel Roda i Rosa Gomez), a četiri člana splitskoga Arheološkog muzeja boravila su u Španjolskoj od 16. do 25. rujna (E. Marin, M. Bonačić Mandinić, A. Piteša i B. Pender). Splitsko izaslanstvo imalo je sastanak u Generalnoj upravi za kulturnu baštinu Katalonije, obišli su novouređeni arheološki muzej i starokršćanski centar u Barceloni i bili na prijemu kod predsjednika Kraljevske akademije u Barceloni. Također su nekoliko dana splitski stručnjaci boravili na arheološkom lokalitetu Ampurias. Posebnu pozornost pridali su proučavanju gradskih zidina.
- Arheološki muzej Split sudjelovao je na velikoj izložbi *Tarragona – vrata Rima* u Tarragoni od 13. rujna 2001. do 6. siječnja 2002. Na otvorenju izložbe Muzej je zastupao Ivo Donelli. Bila su izložena tri muzejska izložaka: kip cara Vespazijana, natpis cara Vespazijana i alabastrena bista Izide, sva tri s arheološkog lokaliteta Narone. Objavljen je i opsežan katalog u kojemu su na primjeren način bili prikazani izložci Arheološkog muzeja Split, zajedno s onima iz najprestižnijih muzeja s područja Zapadno Rimskog Carstva. Izložci Muzeja, poglavito veliki mramorni kip cara Vespazijana iz Augusteuma u Naroni, kao i njegov natpis, koji se prvi put izlazi u inozemstvu, bili su predmet osobite pozornosti, o čemu svjedoče brojni osvrti u španjolskim časopisima i dnevnom tisku (usp. članak A. Pujol-Puigvehi u časopisu *Historia y Vida*).
- Slijedom konferencije Jadransko-jonske inicijative, održane u Splitu 24. svibnja, kao i dosadašnje suradnje splitskoga Arheološkog muzeja sa Sveučilištem u Macerati, nekoliko je talijanskih arheologa boravilo u Splitu. Ispitivala se mogućnost da se u međunarodnu regionalnu suradnju uključi istraživanje i prezentacija teatra u Saloni.
- Sa Sveučilištem u Bologni – Odsjekom za arheologiju, sklopljen je dogovor o suradnji na obradi fresko slika i arhitektonskog ukrasa iz Augusteuma u Naroni (prof. Sandro De Maria). Obradene su fresko slike s lokaliteta bazilike Naroni (Giuseppe Lepore).
- Branko Kirigin nastavio je rad na međunarodnom projektu *Jadranski otoci*, obavljao uredničke poslove za objavu radova međunarodnog skupa *Grčki utjecaj na istočnoj obali Jadrana*, te zajedno s A. Johnstonom iz Arheološkog instituta u Londonu i S. Čačom,

profesorom Filozofskog fakulteta u Zadru, proučavao grčke grafite u Dalmaciji.

- B. Kirigin sudjelovao je u arheološkim iskopavanjima i terenskom pregledu lokaliteta Špilja Nakovana. Arheološki muzej Split potpisao je 8. svibnja ugovor o suradnji u arheološkim iskopavanjima toga lokaliteta s Dubrovačkim muzejima, Institutom za antropologiju u Zagrebu, Royal Ontario Museumom u Torontu i Sveučilištem u Yorku.

6.4. Sudjelovanje na kongresima, seminarima

Emilio Marin sudjelovao je s priopćenjem na stručnim i znanstvenim skupovima:

- *Roman Archaeology Conference 2001.*, Glasgow, 29. ožujka - 1. travnja
- *Suvremeni život i srce*, Split
- s priopćenjem *Arheološki radovi u Naroni 1988-2001.* na skupu *Arheološka istraživanja u Naroni i dolini Neretve* u Metkoviću, 6. - 9. listopada
- *L'architecture funéraire monumentale*, Lattes
- *Baština i turizam*, Muzej "Mimara", Zagreb, 23. - 26. listopada
- *Muzejske publikacije i novi mediji*, Zagreb, 12. - 13. studenog
- *Voda kao izvor života*, Pula, 27. studenog - 1. prosinca

Branko Kirigin

- *Roman Archeology Conference 2001.*, Glasgow, 29. ožujka - 1. travnja
- *Komunikacija antičkog Jadrana (2. st. pr. Kr. - 7. st.) - geografija i ekonomska povijest*, Zadar, 18. - 22. rujna
- Priopćenje (u suradnji sa S. Forenbaheom i T. Kaiserom) *Istraživanja u špilji kod Nakovane na Pelješcu* na skupu *Arheološka istraživanja u Naroni i dolini Neretve*, Metković, 6. - 9. listopada

Maja Bonačić-Mandinić

- Priopćenje *Pecunia naronitana*, na skupu *Arheološka istraživanja u Naroni i dolini Neretve*, Metković, 6. - 9. listopada

Jagoda Mardešić

- *Roman Archeology Conferencne 2001.*, Glasgow, 29. ožujka - 1. travnja
- Priopćenje *Jantarni predmeti iz Narone* na skupu *Arheološka istraživanja u Naroni i dolini Neretve*, Metković, 6. - 9. listopada
- *Baština i turizam*, Muzej "Mimara", Zagreb, 23. - 26. listopada
- *Voda kao izvor života*, Pula, 27. listopada - 1. prosinca

Zrinka Buljević

- Priopćenje *Naronitansko staklo u Arheološkom muzeju - Split i naronitansko staklo u zbirci Arheološkog muzeja u Naroni*, na skupu *Arheološka istraživanja u Naroni i dolini Neretve*, Metković, 6. - 9. listopada

Sanja Ivčević

- Priopćenje *Koštani i metalni predmeti iz Narone* na skupu *Arheološka istraživanja u Naroni i dolini Neretve*, Metković, 6. - 9. listopada

Ante Piteša

- Priopćenje *Projekt sustavnih arheoloških istraživanja bazilika na bivšoj trasi vodovoda u Naroni*, na skupu *Arheološka istraživanja u Naroni i dolini Neretve*, Metković, 6. - 9. listopada

Damir Kliškić

- Priopćenje *Bijeli vir, nalazište iz kasnog brončanog doba*, na skupu *Arheološka istraživanja u Naroni i dolini Neretve*, Metković, 6. - 9. listopada

Boris Čargo, kustos

- *Baština i turizam*, Muzej "Mimara", Zagreb, 23.-26. listopada

Ivo Donelli

- Priopćenje *Konzervatorsko-restauratorski radovi na antičkim mramornim skulpturama iz Narone*, na skupu *Arheološka istraživanja u Naroni i dolini Neretve*, Metković, 6. - 9. listopada

6.5. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika

Emilio Marin

Stručni radovi

- Marin, Emilio. *Povijesne odrednice Sredozemlja i Europe i suvremeni život*. // *Suvremeni život i srce*. Split: D. Mirić, D. Vlahović, 2001., str. 137-142.
- Marin, Emilio. *Livija Ivana Kožarića*. Livia - katalog izložbe Arheološkog muzeja, Split, 2001.
- Marin, Emilio; Clardige, A; Kolega, M; Tarraco, M. *Escultura de mármol de Vespasiano procedente del Augusteum de Narona*. // *Puerta de Roma, Exposición Tarragona*, ed. I. Rodà, Barcelona 2001., str. 104-105. (2. paralelno izdanje na katalonskom: Tarraco - Porta de Roma)
- Marin, Emilio. *Inscripción de Vespasiano procedente de Narona*. // *Puerta de Roma, Exposición Tarragona*. Barcelona : I. Rodà, 2001., str. 105.
- Marin, Emilio. *Busto de Isis procedente de Narona*, Puerta de Roma, Exposición Tarragona, Barcelona : I. Rodà, 2001., str. 118.
- Marin, Emilio. *Publikacije splitskog Arheološkog muzeja - Publications of the Archaeological Museum in Split*. // *Muzejske publikacije i novi mediji - Zbornik sažetaka*. Zagreb : Muzejski dokumentacijski centar, 2001., str. 88-89.
- Marin, Emilio. *Augusto e l'Augusteo di Narona*. // *Rendiconti LXX/1997-1998.*, Vaticano, 2000., str. XVII.

Branko Kirigin

Stručni radovi

- Kirigin, Branko; Forenbahe, S; Vujnović, N. *Terenski pregled nakovanske visoravni (poluotok Pelješac)*. // *OHAD 33/2*, Zagreb, 2001., str. 46-49.

Članci

- Kirigin, Branko. *Zašto mrzim Zagreb?* // *Zarez III/55*, 10. svibnja, str. 32.
- Kirigin, Branko. *Palagruža - otok među zvijezdama - Diomedov otok*. // *Slobodna Dalmacija*. Feljton u 13 nastavaka, od 30. studenog do 12. prosinca 2001.

Jagoda Mardešić

Članci

- Mardešić, Jagoda. *Nove spoznaje o istočnoj Saloni*. // *Solinska kronika*. 86 (2001.)
- Mardešić, Jagoda. *Nove spoznaje o istočnoj Saloni*. // *Obavijesti HAD-a 3/33* (2001.), str. 186-190.

Zrinka Buljević

Stručni rad

- Buljević, Zrinka. *Kefalomorfni balzamariji iz Arheološkog muzeja Split*. // *VAHD 93* (2001.), str. 517-540.

Damir Kliškić

Stručni rad

- Kliškić, Damir. *Prapovijest na području Dugopolja*. // *Zbornik općine Dugopolje*. str. 55-78.

Boris Čargo

Članci

- Čargo, Boris; Matulić, B; Borovec, T. *Terme antičke Isse, Preliminarni osvrt na arheološko-konzervatorske radove na Visu u 2001. godini.* // Hrvatska zora. 28 (2001.), str. 15-24.
- Čargo, Boris. *Vodič po antičkoj Issi* (1. nastavak). // Hrvatska zora. 30 (2001.)

Arsen Duplančić

Stručni radovi

- Duplančić, Arsen. *Bibliografija za 2000. godinu.* // VAHD. 93/2000, Split, 2001., str. 564-592.
- Duplančić, Arsen; Cvitanović, Božen. *Kazalo osoba [i] Kazalo zemljopisnih naziva.* U Vinko Foretić, *Sudije i rasprave iz hrvatske povijesti*, Split, 2001., str. 523-548.
- Duplančić, Arsen. *Kazalo osobnih imena*, Komparativna povijest hrvatske književnosti, Zbornik radova III. (Vladimir Nazor) sa znanstvenog skupa održanog 28. – 29. rujna 2000. godine u Splitu, Split 2001, str. 121-124.
- Duplančić, Arsen; Kovačić, Mihaela. *Popisi knjižnice Martinis-Marchi (Popisi I. i II.).* // Knjižnica splitske obitelji Martinis-Marchi, katalog izložbe. Split, 2001., str. 81-129.

6.6. Stručno usavršavanje

Kustosi Damir Kliškić i Boris Čargo nastavili su svoj poslijediplomski studij na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

6.13. Ostalo

- E. Marin član je Savjeta časopisa *Histria antiqua* 6/2000. i 7/2001. Sudjelovao je u prezentaciji dosad objavljenih svezaka časopisa u auli Rektorata Sveučilišta u Zagrebu 5. veljače.
- E. Marin na zamolbu Rektorata Sveučilišta u Splitu izradio je recenziju za poslijediplomski studij Filozofskog fakulteta u Zadru o arheologiji istočnog Jadrana.
- E. Marin sudjelovao je na sastanku Promicateljskog odbora međunarodnih kongresa za starokršćansku arheologiju u Rimu 5. ožujka.
- Franjevački samostan iz Sinja posudio je Muzeju svoju zbirku rimskog republikanskog novca radi obrade koju će provesti muzejska numizmatičarka Maja Bonačić-Mandinić.
- A. Duplančić radio je u Muzeju grada Trogira, u knjižnici Fanfogna – Garagnin.
- A. Duplančić bio je i članom komisije za diplomski ispit na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Macerati.
- Dovršena je priprema trećeg djela triptiha o Saloni: *Saloniae*.

7. Znanstveni rad

7.2. Publicirani radovi

- Marin, Emilio. *The temple of the imperial cult (Augusteum) at Narona and its statues: interim report.* // *Journal of Roman Archaeology* 14 (2001.), Portsmouth, Rhode Island, SAD, str. 80-112.
- Kirigin, Branko i sur. *Enclosure and Defence: The context of Mycenaean Contact within Central Dalmatia.* // *Defense settlements of the Aegean and the Eastern Mediterranean after c. 1200 B. C.* (ur.: V. Karageorgis i Chr. E. Morris), Nikosia, 2001., str. 137-156.
- Bonačić-Mandinić, Maja. *Nalazi novca s arheoloških istraživanja u Ublima na Lastovu.* // *Izdanja Hrvatskoga arheološkog društva*, sv. 20, Zagreb, 2001., str. 221-226.

- Duplančić, Arsen. *Sudbina knjižnice splitske obitelji Martinis-Marchi.* // Knjižnica splitske obitelji Martinis-Marchi, katalog izložbe. Split, 2001., str. 5-31.

8. Stručni i znanstveni skupovi u organizaciji i suorganizaciji muzeja

- Međunarodni znanstveni skup *Arheološka istraživanja u Naroni i dolini Neretve*, Metković, 6. - 9. listopada
Organizatori: Hrvatsko arheološko društvo, Grad Metković i Arheološki muzej Split

Skup je održan u prostorijama Gradskega kulturnog središta, a u povodu novih važnih arheoloških nalaza u Naroni i raspisivanja arhitektonsko-urbanističkog natječaja za idejno rješenje Muzeja Narona.

U Organizacijskom odboru kao predstavnici Arheološkog muzeja bili su ravnatelj Muzeja i kustos Ante Piteša.

Uoči skupa u Metkoviću a u sklopu njegova programa, u Arheološkome muzeju u Splitu, u maloj izložbenoj dvorani, otvorena je izložba *Livija* akademika Ivana Kožarića.

Prigodno je održana i izložba muzejskih publikacija o Naroni. U predstavljanju novih arheoloških publikacija Muzeja, Hrvatskoga arheološkog društva i Matice hrvatske, Ogranka Metković, sudjelovao je i ravnatelj Muzeja, a sudionicima skupa ponuđena je i prigodna brošura *Livia* u povodu izložbe akademika Kožarića, te otkrića o spoju opuzenskog torza i oxfordske glave Livije.

Tijekom izleta 7. listopada muzejski su stručnjaci vodili sudionike znanstvenog skupa po lokalitetima Narone, kao i kroz Arheološku zbirku.

9. Izložbena djelatnost

- *Mramorna bista Livije*

Mramorna bista Livije iz Narone, koja je izložena u maloj izložbenoj dvorani Muzeja, ustupljena je Arheološkom muzeju za dodatnih pet godina, tj. do 16. prosinca 2006.

Uoči znanstvenog skupa HAD-a o Naroni izložena je i nova bista Livije akademika Ivana Kožarića u maloj izložbenoj dvorani Muzeja.

- *Palagruža – otok među zvijezdama – Diomedov otok*

Stalna izložba o Komiži na otoku Visu, o arheološkim nalazima na Palagruži, *Palagruža – otok među zvijezdama – Diomedov otok*, postavljena je u Splitu od 5. listopada do 3. studenog u Multimedijalnome kulturnom centru, a obavljene su pripreme za njezin postav u Arheološkom muzeju u Zagrebu i Ashmolean muzeju u Oxfordu u 2002. g.

- *Knjižnica splitske obitelji Martinis-Marchi*

Izložba Muzeja u suradnji sa Sveučilišnom knjižnicom u Konzervatorskoj galeriji

- Građa iz knjižnice bila je na izložbama *Split Marulićeva doba* u Muzeju grada Splita te na izložbi *L'Europe des Anjou* u Francuskoj, gdje je i predstavljena u bogatom katalogu.

10. Izdavačka djelatnost

- Objavljen je redoviti svezak muzejskog *Vjesnika za arheologiju i historiju dalmatinsku* 93.
- Katalog za izložbu *Knjižnica splitske obitelji Martinis-Marchi*
- Prigodna publikacija za izložbu *Livija* akademika Ivana Kožarića

11. Edukativna djelatnost

11.1. Specijalna vodstva

- Ravnatelj Muzeja vodio je grupu arheologa iz Zaragoze u Španjolskoj, talijanskog konzula u Splitu s obitelji, te skupinu splitskih turističkih vodiča.
- Prof. A. Demandt posjetio je Muzej 13. rujna.
- Kustosi Zrinka Buljević, Sanja Ivčević, Damir Kliškić i Boris Čargo vodili su nekoliko grupa po Muzeju.
- Arheološki lokalitet Salona i Tusculum - ravnatelj Muzeja vodio je ministra prostornog planiranja Božu Kovačevića, skupinu članova sudionika konferencije Jadransko-jonske inicijative, te skupinu s Bogoslovije u Zagrebu. Kustosice lokaliteta J. Mardešić i M. Topić vodile su niz skupina posjetitelja: učenike osnovnih škola, posjetitelje iz gradova-prijatelja, studente
- Kustos Boris Čargo vodio je više skupina posjetitelja po Arheološkoj zbirci u Visu.

11.2. Predavanja

- Emilio Marin nastavio je redovita predavanja na Umjetničkoj akademiji u Splitu.
- Emilio Marin održao je predavanje na poslijediplomskom studiju *Graditeljsko naslijeđe* Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.
- Emilio Marin održao je predavanje o Augusteumu u Naroni i Nîmesu, u sklopu seminara *École antique de Nîmes*.
- Zrinka Buljević održala je od 28. studenog do 1. prosinca 2001. predavanje na Filozofskom fakultetu u Zagrebu o rimskom staklu u sklopu seminara prof. dr. Mirjane Sanader.

12. Odnosi s javnošću (PR)

12.1. Press

- U Muzeju je u povodu Međunarodnog dana muzeja bila održana prigodna konferencija za novinstvo.
- Slobodna Dalmacija, prilog Forum, 20. veljače – članak Gordane Benić o novom stalnom postavu Muzeja, uz naznaku o otkriću Livijina torza, s izjavama ravnatelja Muzeja
- Slobodna Dalmacija, 22. veljače – prezentacija Spomenice Muzeja u Zagrebu
- Novi list, 22. veljače – prezentacija Spomenice Muzeja u Zagrebu
- Vjesnik 23. veljače – prezentacija Spomenice Muzeja u Zagrebu
- Glas Koncila, 4. ožujka – prezentacija Spomenice Muzeja u Zagrebu
- Hrvatsko slovo, 9. ožujka – članak F. Oreba o 180. obljetnici Muzeja predstavljanju knjige *Salona III*. i dodjeli francuskog odličja ravnatelju Muzeja u Solinu
- Hrvatsko slovo, 9. ožujka – zapis V. Škrobice o zbirkama Muzeja
- Slobodna Dalmacija, Forum, 9. siječnja – u članku G. Benić o Saloni prikazana knjiga *Salona III*.
- Vjesnik, 13. ožujka – izvješće o predstavljanju knjiga *Salona I.-III.* u Francuskom institutu u Zagrebu
- Novi list, 13. ožujka – izvješće o predstavljanje knjiga *Salona I.-III.* u Francuskom institutu u Zagrebu
- Solinska kronika, 15. ožujka – tekst o posjetu ravnatelja Francuske škole u Rimu
- Vjesnik, 17. ožujka – izvješće o nastupu ravnatelja Muzeja na savjetovanju o strategiji kulturnog razvoja Hrvatske u Trakošćanu 16. ožujka

- Večernji list, 17. ožujka – izvješće o nastupu ravnatelja Muzeja na savjetovanju o strategiji kulturnog razvoja Hrvatske u Trakošćanu 16. ožujka
- Slobodna Dalmacija, 8. rujna – opširno izvješće o dodjeli Nagrade grada Solina Arheološkome muzeju Split
- Solinska kronika, 15. rujna – opširno izvješće o dodjeli Nagrade grada Solina Arheološkome muzeju Split
- Nedjeljna Dalmacija, 2. studenog – u članku o splitskim muzejima u 2002. g. izvješćuje se i o Arheološkome muzeju
- Oxford Blueprint, 11. siječnja – *How Livia lost her head*
- The Ashmolean, 40 (2001.) – članak M. Vickersa *Livia Narona*, str. 9-10.
- The Times (London), 4. travnja – N. Hammond: *Two heads of Livia are better than one*
- The Times (London), 20. lipnja – N. Hammond: *Body of evidence resolves the mystery of Livia's head*
- Jutarnji list izvješćuje o oxfordskoj i opuzenskoj Liviji
- Večernji list izvješćuje o oxfordskoj i opuzenskoj Liviji
- Slobodna Dalmacija, 21. lipnja – izvješće o oxfordskoj i opuzenskoj Liviji
- Vjesnik, 24. lipnja – izvješće o Oxford-Opuzen Liviji
- Vjesnik, 7. listopada – izvješće o skupu Hrvatskoga arheološkog društva u Naroni, te izjava ravnatelja Muzeja
- Slobodna Dalmacija, 7. listopada – izvješće o skupu Hrvatskoga arheološkog društva u Naroni, te izjava ravnatelja Muzeja
- Vjesnik, 9. listopada – V. Kusin izvješćuje o Naroni i njezinim skulpturama
- Slobodna Dalmacija, 23. listopada – izvješće o rezultatu natječaja za Muzej Narona
- Vjesnik, 23. listopada – izvješće o rezultatu natječaja za Muzej Narona
- Večernji list, 23. listopada – izvješće o rezultatu natječaja za Muzej Narona
- Vjesnik, 28. listopada – izvješće o rezultatu natječaja za Muzej Narona
- Slobodna Dalmacija, Forum, 14. studenog – prilog o Naroni
- B. Čargo lokalnom je dopisniku Slobodne Dalmacije više puta davao kraće informacije o radovima u zbirci.
- Tijekom održavanja smotre amaterskih kazališnih družina u Visu B. Čargo dao je kraći tekst o kulturnoj baštini otoka Visa za njihovo interno glasilo.

Emilio Marin - članci i razgovori u novinama

- *Hotel uz ograđenu arheološku zonu*, Solinska kronika, 15. ožujka, 2001., str. 11.
- *Narona će biti velika marka* – U Metkoviću i Vidu sastaje se 130 hrvatskih arheologa oko teme znamenitog antičkog nalazišta, Slobodna Dalmacija, 2. listopada 2001., Forum, str. 4-5. (razgovarala G. Benić)
- *Narona će biti arheološka metropola Europe*, Hrvatsko slovo, 26. listopada 2001., str. 1., 16-17. (razgovor s D. Vidak Šešeljom i S. Šešeljem)
- *Podsjećanje na prošlost, najava za budućnost*, Dubrovački vjesnik, 24. studenog 2001., str. 20-21. (razgovor sa S. Seferovićem)
- *Kulturni događaj godine*, Vjesnik, Zagreb, 21. prosinca 2000. – 1. siječnja 2001. (anketa)

12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

- HTV, 1. program, emisija Pozivnica, 20. siječnja, prilog o novom stalnom postavu Muzeja

- HTV, 2. program, emisija Panorama, 31. siječnja, razgovor s ravnateljem o novom stalnom postavu Muzeja
- HTV, 1. program, Dnevnik, 21. veljače, izvješće o prezentaciji Spomenice Muzeja u Zagrebu, uz izjavu ravnatelja Muzeja
- Hrvatski radio, 2. program, razgovor s ravnateljem o prezentaciji Spomenice Muzeja u Zagrebu
- Katolički radio, razgovor s ravnateljem o prezentaciji Spomenice Muzeja u Zagrebu
- HTV, 1. program, na Međunarodni dan muzeja 18. svibnja emitira polusatnu emisiju o Arheološkome muzeju Split i njegovu novom stalnom postavu autorice Edde Dubravec
- HTV, 1. program, 29. ožujka, ponovno emitiranje dokumentarca o Naroni iz ciklusa Hrvatska kulturna baština
- HTV, 1. program, Dnevnik, 7. listopada, prilog o skupu Hrvatskoga arheološkog društva u Naroni, uz izjavu ravnatelja Muzeja
- Zrinka Buljević i Arsen Duplancić surađivali su pri snimanju HTV-ove emisije Edde Dubravec i Luke Marottija o Arheološkome muzeju Split
- Zrinka Buljević razgovarala s novinarkom Radio Splita Ivonom Jakić o pomorstvu i arheološkim spomenicima, 13. rujna
- Zrinka Buljević u emisiji HTV-a Panorama – Priče iz muzeja govorila je o sarkofagu s prikazom mita o Hipolitu i Fedri, 31. listopada
- B. Čargo razgovarao je s novinarom Nautic Radio Vis o arheološkoj djelatnosti na Visu i o posjetu Arheološkoj zbirci. Sudjelovao je u emisiji Radio most.

12.4. Promocije i prezentacije

- Na prigodnoj svečanosti u Muzeju "Mimara" u Zagrebu 21. veljače ravnatelj Muzeja i kustos lokaliteta Salona J. Mardešić predstavili su Spomenicu Arheološkog muzeja Split, uz pozdravnu riječ ministra kulture dr. Antuna Vujića, pomoćnika ministra znanosti i tehnologije prof. dr. Davora Butkovića, predsjednika udruge za obnovu katedrale sv. Dujma u Zagrebu prof. dr. Mira Mihovilovića i ravnatelja Muzeja "Mimara" Tugomira Lukšića.
- Spomenica Muzeja i muzejska izdanja predstavljena su i na Knjizi Mediterana u Splitu 4. listopada, uz sudjelovanje prof. dr. Nenada Cambija i dr. Franka Oreba.
- Predstavljena su muzejska izdanja *Salona I.-III.* u Francuskom institutu u Zagrebu.
- Izdanja Muzeja predstavljena su i na 20. izložbi djelatnosti muzeja i galerija Hrvatske u organizaciji MDC-a, na sajmu Interliber

13. Marketinška djelatnost

- U sklopu priprema za turističku sezonu Muzej je nastavio prodaju suvenira koje izrađuje radionica Doma kulture Zvonimir u Solinu.
- Tiskano 12.000 prospekata Salone na hrvatskome, engleskome, njemačkome, talijanskome, a prvi put i na poljskome i češkom jeziku. Prospekti su tiskani u suradnji s Turističkom zajednicom Solina.

14. Ukupan broj posjetitelja

- Muzej (stalni postav) posjetilo je 3.350 osoba.
- Arheološki lokalitet Naronu, uključujući i Zbirku, posjetilo je oko 4.500 osoba.
- Zbirku u Visu tijekom ljeta posjetilo je 1.050 osoba.
- Stalnu izložbu Palagruže u Komiži posjetilo je 800 osoba.
- Arheološki lokalitet Salonu i Tusculum posjetilo je oko 10.000 osoba.

15. Financije

15.3. Investicije

Obnova zgrade i lapidarija Arheološkog muzeja

Od niza nužnih radova na preuređenju Muzeja, tj. muzejskog lapidarija Ministarstvo kulture osiguralo je novčanu potporu koja je omogućila sanaciju sjeverne kule i sjevernog zida lapidarija, gornjeg dijela istočnog zida lapidarija, popravak velikog dijela krova lapidarija (kupa kanalica na većini je polja u cijelosti zamijenjena novom, a grede i gredice koje su bile istrunule također su zamijenjene novim), ugradnju novog nadvratnika s novim vratima od hrastovine na sjeverozapadnom uglu lapidarija, kao i novih vrata na jugozapadnom uglu lapidarija.

16. Ostale akcije

16.2. Ostalo

- Natječaj za izradu idejnoga arhitektonsko-urbanističkog rješenja Muzeja Naronu

Udruženje hrvatskih arhitekata provelo je državni, opći i pozivni, projektni, u jednom stupnju, anonimni natječaj za izradu idejnoga arhitektonsko-urbanističkog rješenja Muzeja Naronu, Vid Metković. Ravnatelj Muzeja bio je članom Ocjenjivačkog suda. Projekt Gorana Rake, dipl. ing. arh. iz Zagreba, dobio je prvu nagradu i time stekao pravo da s njegovim autorom bude sklopljen ugovor o izvedbenom projektu. Drugu nagradu dobio je arhitekt Igor Franić iz Zagreba, treću nagradu arhitekti Vinko i Dinko Peračić iz Splita, a četvrtu nagradu autorice Sanja Gašparović, Martina Lulić i Azra Suljić iz Zagreba. Izložba natječajnih radova bila je održana 20. studenog u Gradskome kulturnom središtu u Metkoviću, uz prigodnu riječ ravnatelja Muzeja, te 11. prosinca u Udruženju hrvatskih arhitekata u Zagrebu.

U sklopu sastanaka za pripremu natječaja održana je 13. lipnja i stručna rasprava u Udruženju hrvatskih arhitekata, slijedom koje se Arheološki muzej Split obvezao ustupiti arheološko-arhitektonske podloge za pripremu natječaja za idejno rješenje Muzeja Naronu, a Grad Metković potvrdio da one ostaju u vlasništvu Arheološkog muzeja Split te da je nositelj autorskih prava podloga E. Marin, voditelj istraživanja.

Nakon završetka natječaja ministar kulture dr. Antun Vujić, u nazočnosti predstojnice svog ureda Silve Andrić, primio je 26. listopada ravnatelja Muzeja, te potvrdio nepromijenjen odnos Ministarstva prema postojećoj pravnoj situaciji, na temelju koje su arheološki lokalitet Naronu i tamošnja Arheološka zbirka u sastavu Arheološkog muzeja Split.

Održavanje lokaliteta

SOLIN - SALONA

- *Manastirine i Tusculum*

Lokalitet je čišćen i održavan tijekom cijele godine. Na ulazu u Manastirine postavljena je ploča s tlocrtom Salone i obavijesti o radnom vremenu te cijenama ulaznica. Započelo je uređivanje parkirališta ispred lokaliteta i zelenih površina uz njega. Nabavljene su i posađene sadnice za površine sjeverno i južno od parkirališta. Uoči početka turističke sezone nasut je prilazni put do Manastirina i Episkopalnog centra te ponovno sazidan južni potporni zid prilaznog puta do Tusculuma koji je bio propao nakon zimskih kiša.

Dovršena je druga faza uređenja istočnog dijela Tusculuma. Završeni su svi radovi u unutrašnjosti zgrade: postavljanje i lakiranje parketa, bojanje zidova i greda, postavljanje kutnih letvi, kliznih vrata i ugradnja korita za pranje keramike i ormara za smještaj nalaza. Stari drveni dijelovi svih prozora zamijenjeni su novima i obojeni, a na svim su prozorima u prizemlju cijele zgrade postavljene rešetke.

Uređen je i podrum u kojemu su zamijenjene stare električne i vodovodne instalacije.

• *Episkopalni centar, oratorij, terme, Pet mostova, Porta Caesarea*

Lokalitet je održavan tijekom cijele godine. Prije turističke sezone prvi je put očišćen prostor zapadno od termi, kao i antička ulica (u cijeloj širini) istočno od Porta Caesarea.

• *Marusinac*

Redovito održavanje i čišćenje. Obnovljena je i obojena ograda lokaliteta. Nastavljeno je zidanje sjevernoga potpornog zida u dužini 8 metara, visine 2,5 metara, koji je time u potpunosti završen. Izgrađen je i dio istočnoga potpornog zida ograde lokaliteta u dužini 6 metara i visini 3 metra.

• *Amfiteatar*

Lokalitet je održavan tijekom cijele godine, a prije turističke sezone je, u suradnji sa solinskom komunalnom službom, odvezen sav krupni otpad iz okolice lokaliteta.

• *Kapljuč, bedemi i "16 sarkofaga"*

Lokaliteti su održavani tijekom cijele godine.

• *Teatar*

Prvi je put teatar očišćen u potpunosti, a od šiblja i smeća očišćen je i hram južno od teatra. U suradnji s izvođačima projekta Eko-Kaštelanski zaljev skinut je asfaltni sloj sa stare ceste koja je prešla preko južnog dijela teatra tako da su obavljene sve pripreme za prezentiranje cijelog teatra.

• *Ostali radovi u Solinu*

Integralnim ekološkim projektom Kaštelanski zaljev rješava se dio problema onečišćenja prikupljanjem, pročišćavanjem i odvođenjem fekalnih voda. Kako bi kanalizacija doprla do svih dijelova Solina bilo je neizbježno da prođe kroz dio Salone. Nađeno je dobro rješenje i kolektor je proveden kroz Ulicu S. Radića.

Prethodno odobrenje za trase kolektora na pravcima Solin – Klis i Solin – Kaštela izdalo je Ministarstvo kulture – Konzervatorski ured u Splitu, a izvođač građevnih radova bio je Konstruktor.

• *Narona*

Muzej je cijele godine obavljao poslove čišćenja i zaštite arheološkog lokaliteta Narona.

VIS – ISSA

• *Čišćenje helenističke nekropole Martvilo*

Čišćenje od raslinja i smeća. Po gradu Visu postavljeni su putokazi koji posjetitelja upućuju na taj lokalitet. Konačno popločivanje arheološkog lokaliteta i njegovo predstavljanje javnosti kao arheološkog parka obavit će se nakon što se postigne dogovor o zamjeni zemljišta između vlasnice zemljišta na kojemu se nalaze arheološki ostaci i Poglavarstva grada Visa.

In memoriam

- Umirovljeni dugogodišnji muzejski čuvar solinskih spomenika Ljubo Kljaković Gašpić preminuo je 29. travnja, upravo na Manastirinama, na lokalitetu na kojemu je proveo tolike godine. Arheološki muzej Split zadržat će svog Ljubu u trajnom sjećanju.
- Bivši predsjednik Međunarodnog odbora 13. međunarodnog kongresa za starokršćansku arheologiju Split-Poreč 1994., mons. Patrick Saint-Roch, koji je preminuo u Rimu 30. prosinca 2000., komemoriran je u Rimu 30. siječnja. Za tu prigodu ravnatelj Muzeja sastavio je in memoriam.

Priznanja i promaknuća

- Arheološkome muzeju Split odlukom predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića dodijeljena je Povelja Republike Hrvatske koja je predana ravnatelju Muzeja na prigodnoj svečanosti 30. lipnja, u povodu Dana državnosti.
- Arheološki muzej Split dobio je istaknuto priznanje – Nagradu grada Solina, za svoje dugogodišnje djelovanje na arheološkom lokalitetu Salona. Nagrada je predana na prigodnoj svečanosti u povodu Dana grada Solina.
- E. Marin izabran je za dopisnog člana njemačkoga Arheološkog instituta u Berlinu, a uvršten je i u 19. izd. *Who's Who in the World*, Marquis, 2002.
- E. Marin bio je član Povjerenstva za muzeje i galerije Ministarstva kulture za 2001., član Ocjenjivačkog suda za natječaj Muzej Narona, te član hrvatskog izaslanstva na okruglom stoku za kulturu Jadransko-jonske inicijative u Splitu.
- Damir Kliškić izabran je kao predstavnik Splitsko-dalmatinske županije u središnji odbor HAD-a.
- Bibliografija Arsena Duplančića (1979.-1999.) objavljena je u Glasniku Društva bibliotekara Split, 2001., br. 6/1999., str. 107-120.

Razno

- Uvođenje ISDN linije
- Svi zastarjeli i neispravni aparati za gašenje požara, zamijenjeni su novima a ostali su dopunjeni i atestirani.
- Nabavljena je i postavljena oprema za potrebe boravka kustosa na Visu.
- Redovito je održavan istočni i zapadni muzejski vrt te lapidarij. Unaprijeđen je sustav sigurnosti Muzeja.
- Za potrebe radionice kućnog majstora nabavljen je alat.
- Nastavljen je program informatizacije Muzeja koji financira Ministarstvo kulture.
- U publikaciji Hrvatski muzeji – izvješća 2000, MDC Zagreb, 2001., objavljeno je i u predgovoru istaknuto izvješće Arheološkog muzeja Split.
- Muzejska publikacija o Erešovoj kuli opširno je predstavljena u časopisu *Epigraphica*, 62 (2000.), str. 333-337. (A. Sartori).